QORTI TAL-APPELL

IMĦALLFIN

S.T.O. PRIM IMĦALLEF MARK CHETCUTI
ONOR. IMĦALLEF JOSEPH R. MICALLEF
ONOR. IMĦALLEF TONIO MALLIA

Seduta ta' nhar l-Erbgħa, 4 ta' Mejju, 2022.

Numru 23

Rikors numru 671/14/1 MH

Rhys Ellul Sullivan

v.

Zachary Vella

Il-Qorti:

1. Il-partijiet fil-kawża kienu attendew riċeviment f'Castello dei Baroni bejn il-lejl tal-31 ta' Diċembru, 2012, u l-1 ta' Jannar, 2013. Dak iż-żmien l-attur kellu sittax-il sena u l-konvenut kellu dsatax-il sena u ma kinux jafu lil xulxin. Waqt dan ir-riċeviment inqalgħat ġlieda li fiha l-konvenut ta daqqiet ta' ponn lill-attur f'wiċċu. L-attur jikkontendi li huwa sofra ġrieħi ta' natura gravi u permanenti minħabba dawn id-daqqiet, kif ukoll danni

psikoloġiċi. L-attur ikkontenda li dawn id-daqqiet kienu kaġun ta' aggressjoni mhux provokata u li għalhekk il-konvenut għandu jagħmel tajjeb għad-danni sofferti minnu.

2. F'dawn il-proċeduri huwa talab għalhekk lill-Ewwel Qorti sabiex:

> "1. Tiddikjara u tiddeċiedi li 1-intimat huwa responsabbli għad-danni fiżiċi u psikoloġiċi subiti mir-rikorrent b'riżultat tad-daqqiet li hu tah fil-lejl ta' bejn il-31 ta' Diċembru 2012 u 1-1 ta' Jannar 2013;
>
> 2. Tillikwida d-danni subiti mir-rikorrent b'riżultat tal-istess inċident, occorrendo bin-nomina ta' periti nominandi skond il-każ;
>
> 3. Tikkundanna lill-intimat għall-ħlas tad-danni hekk likwidati mill-Onorabbli Qorti fi żmien qasir u perentorju."

3. Il-konvenut eċċepixxa, *inter alia,* li huwa mhuwiex responsabbli għad-danni allegatament sofferti mill-attur, li kien l-attur stess li kien il-kawża tad-danni sofferti minnu u li l-attur għandu jressaq prova li huwa sofra d-dannu allegat minnu, l-entita` tad-dannu u l-kawża prossima ta' tali dannu.

4. Permezz tas-sentenza tal-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili tad-29 ta' Settembru, 2021, ġie deċiż hekk:

> "Għal dawn il-motivi l-Qorti taqta' u tiddeċiedi l-kawża billi –
>
> 1. Tilqa' l-ewwel talba attriċi kif dedotta;
>
> 2. Tilqa' l-bqija tat-talbiet attriċi billi tillikwida s-somma ta' mija u disat elef, sitt mija u disa' Ewro u sittin ċenteżmu (€109,609.60) bħala danni sofferti mill-attur kawża tal-inċident li seħħ ġewwa Castello dei Baroni lejlet l-ewwel tas-sena 2013 u tordna lill-konvenut iħallas tali somma lill-istess attur;

> 3. Tiċħad l-eċċezzjonijiet tal-konvenut bl-ispejjeż u bl-imgħaxijiet legali kif mitlub mill-attur."

5. Il-konvenut Zachary Vella preżenta r-rikors tal-appell tiegħu fis-27 ta' Ottubru, 2021, permezz ta' liema talab lil din il-Qorti sabiex tirrevoka d-digriet tas-26 ta' Marzu, 2021, u minflok tawtorizzah iressaq bħala prova r-ritratt mertu ta' dak id-digriet u sabiex tirriforma s-sentenza appellata billi tikkonfermaha safejn laqgħet l-ewwel talba u tħassarha għall-bqija, u ċioe` għal dak li jirrigwarda l-kalkolu tad-danni, bl-ispejjeż taż-żewġ istanzi kontra l-appellat.

6. L-attur appellat preżenta r-risposta tal-appell tiegħu fit-18 ta' Jannar, 2022, permezz ta' liema talab lil din il-Qorti sabiex tiċħad l-appell odjern u tikkonferma s-sentenza appellata, bl-ispejjeż taż-żewġ istanzi kontra l-appellant.

Ikkonsidrat;

L-Appell mid-Digriet tas-26 ta' Marzu, 2021

7. Fil-15 ta' Jannar, 2021, il-konvenut preżenta rikors quddiem l-Ewwel Qorti sabiex jiġi awtorizzat jippreżenta ritratt li fil-fehma tiegħu juri li l-attur ma sofriex dannu li affetwalu l-ħajja soċjali tiegħu. L-attur kien

oġġezzjona għal din it-talba għaliex il-kawża kienet waslet fl-istadji finali u wkoll għaliex skont hu il-persuni murija fir-ritratt ma kienx hu.

8. Fir-rikors tal-appell tiegħu il-konvenut jargumenta li l-Ewwel Qorti għamlet applikazzjoni ħażina tal-liġi meta ċaħdet it-talba tiegħu sabiex iressaq ir-ritratt imsemmi bħala prova. Skont il-konvenut, m'hemm l-ebda raġuni fil-liġi għalfejn il-Qorti ma kellhiex tammetti l-preżentata ta' dan ir-ritratt. Fir-rigward tal-kwistjoni dwar l-identifikabilita` tal-attur fir-ritratt jgħid li din kienet materja li l-partijiet kellhom iressqu provi dwarha mbagħad il-Qorti tara l-effett ta' din il-prova fuq il-mertu tal-kawża. Skont il-konvenut l-Ewwel Qorti aktar u aktar kellha tammetti dan ir-ritratt bħala prova fid-dawl tal-fatt li l-biċċa l-kbira tad-danni reklamati mill-attur huma ta' natura psikoloġika u għalhekk minnhom stess ta' natura soġġettiva. Jgħid li huwa legalment insostenibbli li dan ir-ritratt ma jiġix ammess għaliex il-partijiet kienu ressqu diversi provi, u li d-dewmien f'dawn il-proċeduri ma kienx imputabbli lill-partijiet iżda kien kaġun biss ta' dewmien da parti tal-esperti mediċi maħtura.

9. L-attur jirribatti li ġaladarba l-provi tal-partijiet kienu magħluqin l-Ewwel Qorti kellha diskrezzjoni sħiħa li taċċetta jew le li jiġu preżentati provi oħra. Jgħid li l-appellant naqas milli jagħti spjegazzjoni li tiġġustifika dan l-aggravju u li tispjega minn fejn ġab dan ir-ritratt. Jgħid li l-persuna li tidher f'dan ir-ritratt mhuwiex hu u għalhekk ir-ritratt xorta waħda ma

kienx ser ikollu effett fuq l-eżitu tal-kawża. Jargumenta li f'dan l-istadju l-appellant kien obbligat li jispjega kif in-nuqqas li jiġi awtorizzat jippreżenta dan ir-ritratt iwassal sabiex l-appellant isofri inġustizzja manifestata.

10. L-Ewwel Qorti ċaħdet it-talba tal-appellant għall-produzzjoni tar-ritratt imsemmi wara li għamlet is-segwenti konsiderazzjonijiet:

> "Mill-atti jirriżulta li l-partijiet ilhom li għalqu l-provi aktar minn sena u ċioe' mit-22 ta' Jannar 2020. F'dan l-istadju ġew anke preżentati n-Noti ta' Sottomissjonijiet kemm mill-attur kif ukoll il-konvenut u l-kawża ġiet differita għall-20 ta' Jannar 2021 għall-finali trattazzjoni. Fil-mori ta' dan id-differiment il-konvenut intavola r-rikors in kwistjoni.
>
> Il-Qorti hija tal-fehma li ormai il-proċeduri waslu biex jiġu konklużi u l-partijiet ingħataw kull opportunita' ampja matul is-sitt snin li ilha għaddejja l-kawża sabiex iressqu l-provi kollha li huma kien jidhrilhom opportuni bil-għan li jissostanzjaw it-teżi rispettiva tagħhom.
>
> Fir-rikors in eżami l-konvenut jgħid biss li din il-prova ġdida ġiet f'idejh issa mingħajr ma jittanta jagħti spjegazzjoni leġittima u plawsibbli li tiġġustifika t-talba tiegħu f'dan l-istadju. Lanqas ma indika li huwa kellu xi mpediment insormontabbli għat-tressiq ta' tali evidenza fl-istadju opportun tal-provi.
>
> Kwindi l-Qorti ma tqisx li huwa fl-aħjar interess tal-ġustizzja li titressaq din il-prova ġdida proprju f'dan l-istadju tal-kawża. Inoltre l-Qorti hija tal-fehma li fil-proċeduri hemm biżżejjed provi mressqa miż-żewġ naħat li għandhom iwasslu lill-Qorti sabiex tasal għal deċiżjoni finali. B'hekk ma hemm ebda preġudizzju għad-difiża tal-konvenut bil-fatt li dan ir-ritratt ma jkunx jifforma parti mill-provi."

Konsiderazzjonijiet ta' din il-Qorti

11. L-appellant irid li jintroduċi fil-provi ritratt li skont hu juri lill-appellat igawdi ħajja soċjali normali. L-appellat joġġezzjona għal dan għaliex l-appellant ipprova jippreżenta dan ir-ritratt wara li kien ingħalaq l-istadju

tal-ġbir tal-provi tal-partijiet u kienu wkoll ġew preżentati n-noti ta' sottomissjonijiet tagħhom u l-kawża kienet tinsab differita għat-trattazzjoni finali. L-appellat isostni wkoll li hu ma jidhirx fir-ritratt li l-appellant irid li jesebixxi fl-atti.

12. Il-Qorti tosserva li l-appellant qatt ma spjega għalfejn ma preżentax ir-ritratt in kwistjoni qabel, minkejja li l-kawża damet għaddejja sitt snin. L-appellant jgħid biss li r-ritratt ġie fil-pussess tiegħu ftit qabel ma intavola r-rikors li wassal għall-għoti tad-digriet appellat. L-appellant pero` la spjega kif ġie f'idejh dan ir-ritratt u lanqas ma spjega għalfejn ma setax jipprokurah qabel. Dan ifisser li fl-atti m'hemm l-ebda provi li l-appellant kien jinsab fl-impossibilita` li jippreżenta r-ritratt in kwistjoni qabel l-għeluq tal-provi tal-partijiet.

13. L-appellant jargumenta li dan ir-ritratt huwa kruċjali għad-difiża tiegħu għaliex juri lill-appellat barra ma' xi persuni tamparu u għalhekk ixejjen il-verżjoni tal-appellat li l-inċident mertu ta' dawn il-proċeduri affettwa serjament il-ħajja soċjali tiegħu. Il-Qorti tosserva pero` li qatt ma kienet it-teżi tal-appellat li huwa sar eremita wara l-inċident. Filfatt mill-assjem tal-provi jirriżulta li l-impatt li dan l-inċident kellu fuq il-ħajja soċjali tal-appellat kien fis-sens li beda joħroġ inqas, beda jevita li jdum barra matul il-lejl u beda jippreferi jiffrekwenta postijiet aktar kwieti, minflok positijiet ta' divertiment bħal ma huma *bars* u *nightclubs.* Għalhekk, fil-

fehma ta' din il-Qorti, ritratt li allegatament juri lill-appellat bilqiegħda ma' grupp żgħir ta' persuni tamparu, ħdejn il-baħar filgħodu mhuwa bl-ebda mod il-prova kruċjali li l-appellant jippretendi li hi.

14. Għaldaqstant il-Qorti tqis li m'hemmx raġuni valida sabiex tirrevoka d-digriet tal-Ewwel Qorti tas-26 ta' Marzu, 2021.

L-Appell dwar il-Mertu

15. Fl-aggravju tiegħu dwar il-mertu tal-kawża l-konvenut jilmenta li l-Ewwel Qorti għamlet applikazzjoni ħażina tal-liġi meta stabbiliet li r-rata ta' diżabbilita sofferta mill-attur hija fl-ammont ta' 18%, u kif ukoll meta adottat *multiplier* ta' 40 sena. Il-konvenut isostni li f'dan il-każ kien hemm element ta' kontributorjeta` da parti tal-attur li ġie skartat għal kollox mill-Ewwel Qorti, u dan ikkonsidrat li meta seħħ l-inċident l-attur tant kien fis-sakra li minkejja d-daqqa ta' ponn li jallega li qala' mingħandu huwa mar jorqod id-dar daqs li kieku ma ġara xejn u għaddew diversi siegħat qabel ma fittex għajnuna medika. Jgħid li l-attur tant kien fis-sakra li kien hu stess li beda jinstiga n-nies għall-ġlied, u jilmenta dwar il-fatt li l-Ewwel Qorti injorat dan l-element ta' provokazzjoni. Skont l-appellant, kien l-attur li instiga l-inċident u għalhekk għandu jinżamm responsabbli tal-parti li huwa kellu fl-inċident.

16. Fir-rigward tal-*quantum* ta' debilita`, l-appellant jgħid li skont l-espert tad-dentistrija l-attur ma sofra l-ebda debilita` permanenti fiżika kawża tal-inċident mertu ta' dawn il-proċeduri. Jgħid li dak li joħroġ mill-evalwazzjoni psikjatrika huwa ta' natura soġġettiva, primarjament peress li l-espert psikjatriku jrid ta' bilfors jiddependi fuq dak li jgħidlu l-pazjent innifisu sabiex jagħmel l-evalwazzjoni tiegħu, u dan mingħajr ma jkollu xi mezz oġġettiv kif jikkontesta l-veraċita` *o meno* ta' dak li jkun qed jgħidlu l-persuna. Bħala eżempju ta' dan isemmi l-fatt li l-attur qal lill-psikjatra li b'konsegwenza ta' dan l-inċident huwa ma riedx jissoċjalizza ma' sħabu u għalhekk li ma kompliex l-istudji tiegħu. Jgħid li l-psikjatra dejjem ser ikollu preġudizzju favur il-pazjent tiegħu, li mingħandu jkun sema' l-verżjoni u għalhekk l-esperti psikjatriċi għandhom ikunu ben kawti u prudenti meta jistabbilixxu l-perċentwali tad-diżabilita`. Jgħid li filfatt waqt il-proċeduri l-appellat inqabad jigdeb aktar minn darba, u rriżulta li anke minn qabel l-inċident l-appellat tant kien ifalli lezzjonijiet li l-istipendju kien naqaslu bin-nofs, u li ġie pruvat li huwa kien attenda għal *season* sħiħ ieħor ta' *football* wara l-inċident u dan minkejja li qal li kien waqaf jipprattika minħabba dan l-inċident. Jgħid ukoll li l-kondizzjoni li l-attur kien ilu jsofri mit-twelid, u ċioe` *hypospadias*, kellha effett mhux żgħir fuq l-istat psikoloġiku tiegħu u l-effett tagħha fuq l-attur ġie njorat u ma ssemmiex fir-rapporti redatti mill-Psikjatra Dottor Mark Xuereb u l-Psikjatra Dottor Joseph Spiteri. Iżid li filfatt il-Psikjatra Dottor Mark Xuereb ikkonferma fix-xhieda tiegħu li hemm konnessjoni bejn il-

kondizzjoni medika li minnha jsofri l-attur u l-istat psikoloġiku tiegħu. Skont l-appellant dan ifisser li l-ammont ta' danni psikoloġiċi sofferti mill-attur kawża ta' dan l-inċident għandhom ikunu inqas minn dak li kkonkludiet l-Ewwel Qorti.

17. Fir-rigward tal-*multiplier* ta' 40 adottat mill-Ewwel Qorti jilmenta li dan huwa eċċessiv. Jgħid li skont il-ġurisprudenza l-massimu tal-*multiplier* għal vittmi ta' bejn is-sittax u l-għoxrin sena kien ta' 37, filwaqt li f'sentenza aktar riċenti tal-2013 il-massimu kien addirittura ta' 33 sena. Jgħid li f'dan il-każ aktar u aktar il-*multiplier* huwa eċċessiv meta wieħed jikkonsidra li l-attur ma sofra l-ebda dannu jew impediment għall-kapaċita` lavorattiva tiegħu.

18. L-appellat jirribatti li l-kontributorjeta` hija kwistjoni marbuta mar-responsabbilita` u għalhekk jekk l-appellant għażel li ma jressaqx appell mid-deċiżjoni tal-Ewwel Qorti dwar il-kap tar-responsabbilita` ma jistax imbagħad iqajjem dubju dwar l-allegata kontributorjeta` tiegħu għad-danni subiti minnu. Fir-rigward tal-argument tal-appellant dwar il-perċentwali ta' diżabilita` sofferta minnu jgħid li l-appellant qiegħed ipoġġi fid-dubju x-xjenza tal-psikjatrija u tal-psikoloġija u jpinġi l-eżerċizzju tal-evalwazzjoni medika tiegħu bħala xi eżerċizzju leġġer, qisu qed jingħadu kelmtejn bejn tnejn min-nies. Isostni li x-xjenza medika fil-kamp tal-psike umana hija avvanzata biżżejjed biex tagħraf stat mentali ta' individwu, u

li l-professjonisti li eżaminawh huma esperjenzati u għalhekk kienu xjentifikament u oġġettivament korretti fl-analiżi tagħhom. Jgħid li l-Ewwel Qorti kienet ġusta fil-konklużjoni tagħha li l-perċentwali ta' diżabilita` sofferta minnu hija ta' 18%, partikolament meta wieħed iqis li l-espert maħtur minnu kien wasal għal perċentwali ta' 24%.

19. Fir-rigward tal-*multiplier* użat mill-Ewwel Qorti jgħid li dan huwa ġust ikkonsidrat li huwa kellu 16-il sena meta seħħ l-inċident in kwistjoni u għalhekk iridu jgħaddu 49 sena sakemm jilħaq l-eta tal-irtirar ta' 65 sena.

20. L-Ewwel Qorti għamlet is-segwenti konsiderazzjonijiet fuq dan il-punt:

> " Mill-provi mressqa jidher ċar li l-partijiet ressqu verżjonijiet kontrastanti ferm dwar id-dinamika tal-iskontru li seħħ bejniethom. Dan il-fatt waħdu pero' m'għandux ikun ta' xkiel biex il-Qorti tasal għal konklużjonijiet tagħha fil-każ odjern.
>
> […]
>
> Inoltre jiġi sottolineat li għalkemm fil-proċeduri odjerni l-konvenut ressaq numru akbar ta' xhieda biex jikkoroboraw il-verżjoni tiegħu, dan m'għandux awtomatikament jinfluwixxi fuq id-deliberazzjonijiet tal-Qorti li għandha l-ewwel u qabel kollox tħares lejn il-konsistenza u l-kredibilita' tax-xhieda mogħtija aktar milli lejn il-kwantita' ta' xhieda li jinġiebu quddiemha.
>
> […]
>
> Ferm il-premess il-Qorti tagħmel is-segwenti kunsiderazzjonijiet –
>
> 1. Jirriżulta paċifiku mill-provi li matul ir-riċeviment ta' lejlet l-ewwel tas-sena 2013 ġewwa Castello dei Baroni, seħħ skontru fiżiku u vjolenti li fih il-konvenut ta bil-ponn lill-attur f'wiċċu u f'ħalqu bil-konsegwenza li

kkawżalu danni li l-Qorti ser telabora dwarhom aktar ‘il quddiem. L-attur jgħid li l-konvenut tah żewġ daqqiet ta’ ponn f’aggressjoni fuq il-persuna tiegħu li ma kinitx provokata minnu filwaqt li l-konvenut jammetti biss li tah daqqa waħda bil-ponn sabiex jiddefendi lilu nnifsu u dan biex jevita l-aggressjoni li huwa antiċipa li ser isseħħ fuqu mill-attur meta kien affrontah biex ma jkomplix iweġġa lil terza persuna bl-isem ta’ Daniel Pace;

2. Huwa paċifiku wkoll li l-partijiet fil-kawża ma kinux jafu lil xulxin qabel ma seħħ l-inċident mertu tal-kawża odjerna;

3. Il-kwistjoni kruċjali li tħoll u torbot għal fini ta’ responsabilta’ sal-grad rikjest mill-liġi ċivili hija li jiġi stabbilit jekk id-dannu subit mill-attur kienx kawżat minn aggressjoni mill-konvenut mingħajr ebda provokazzjoni kif allegat mill-istess attur, jew jekk kienx l-attur stess li kkontribwixxa għal jew addirittura pprovoka l-inċident fejn il-konvenut, kif allegat minnu, fid-dawl tal-minaċċja ta’ aggressjoni mill-attur fil-konfront tiegħu tah bil-ponn biex jiddefendi lilu nnifsu;

4. Il-Qorti wara li għarblet il-provi mressqa tinnota li għalkemm skjetta, diretta u konċiża l-verżjoni tal-attur dwar id-dinamika tal-inċident baqgħet konsistenti kemm fil-provi mressqa minnu fil-kawża odjerna u anke fix-xhieda li ta kif riportata mill-Qrati ta’ Ġudikatura Kriminali fil-proċeduri li tmexxew kontra l-konvenut odjern dwar l-inċident in kwistjoni. Minn din il-verżjoni jirriżulta li kien l-attur li ġie provokat mill-konvenut u sħabu u addirittura safa aggredit mill-istess konvenut meta dan ipprova jiddefendi lilu nnifsu. Il-fatt li żviluppat sitwazzjoni ta’ tlett persuni kontra wieħed tkompli tissottolinea l-vulnerabilita’ u l-fraġilita’ li sab ruħu fiha l-attur f’dak il-mument.

L-uniku xhud okulari għal din il-verżjoni tal-attur huwa Ryan Ellul li jgħid li meta avviċina t-toilets il-ġlieda kienet diġa qed isseħħ u ra biss ġuvni ċirkondat minn tlett ġuvintur b’wieħed minnhom jagħti daqqa ta’ ponn lil dan il-ġuvni li sussegwentement induna li kien l-attur.

Fin-nota ta’ sottomissjonijiet tiegħu l-konvenut jattakka l-kredibilita’ tax-xhieda mogħtija mill-istess Ryan Ellul madankollu l-Qorti ma taqbilx ma’ din il-pożizzjoni tal-konvenut. Minkejja xi inażettezzi żgħar bejn ix-xhieda mogħtija minnu quddiem din il-Qorti u dik ta’ ġudikatura kriminali eż li darba qal li l-ġlieda seħħet ġot-toilets u darb’ oħra xehed li din seħħet fl-entratura tat-toilets, pero’ dawn ma jaffetwawx is-sustanza u l-qofol tax-xhieda tiegħu li meta huwa resaq qrib minn qalb in-nies li kienu nġabru huwa ra b’għajnejh ġuvni li kellu tlett ġuvintur oħra madwaru u li dan il-ġuvni qala daqqa ta’ ponn mingħand wieħed minnhom, liema ġuvni li qala’ d-daqqa wara nduna li kien l-attur

5. Minn naħa l-oħra l-Qorti ma tistax ma tinnutax li rriżultawlha diversi nkonsistenzi u diskrepanzi fil-verżjonijiet tal-fatti mogħtija mill-konvenut u mix-xhieda tiegħu fil-kawża odjerna anke meta mqabbla ma’ dawk mogħtija quddiem il-Qorti ta’ Ġudikatura Kriminali, liema

diskrepanzi fil-fehma tal-Qorti jolqtu s-sustanza u l-kredibilita' tal-verżjoni prodotta mill-istess konvenut:

i. Il-Qorti tinnota li filwaqt li fil-kawża odjerna u anke fix-xhieda tiegħu viva voce quddiem il-Qorti ta' ġudikatura kriminali l-konvenut semma diversi dettalji li fil-fehma tiegħu għandhom ipoġġu r-responabbilta' tal-ġlieda li seħħet fuq l-attur, huwa lanqas biss kien għamel aċċenn għalihom waqt l-istqarrija li rrilaxxja lill-Pulizija tlett ġimgħat wara li seħħ l-inċident. Infatti jirriżulta li, nonostante l-fatt li qabel ma rrilaxxjaha huwa kien ikkonsulta ruħu mal-avukat ta' fiduċja tiegħu, fl-istqarrija msemmija l-konvenut –

• qatt ma qal li l-attur kien fis-sakra fil-mumenti qabel ma seħħet il-ġlieda;

• lill-pulizija qalilhom biss li ra lill-attur jiġġieled ma' ħabib tiegħu (li lanqas biss identifikah b'ismu) u ma semmiex li qabel ma seħħ dan l-attur kien qed jiġġieled ma' sħabu jew ikellimhom ħażin;

• f'ebda ħin ma semma l-isem ta' Daniel Pace jew li dan ġie msawwat u mbuttat għal ġo pjanta tal-kaktus mill-attur;

• qatt ma qal li meta huwa ħareġ barra minn Castello dei Baroni wara l-ġlieda huwa ra lill-attur odjern iċempel lil sħabu biex jiġu għalih;

Huwa sinfikanti kif meta mistoqsi quddiem il-Qorti ta' Ġudikatura Kriminali biex jispjega għalfejn naqas li jagħti dawn id-dettalji li jolqtu s-sustanza tal-każ, il-konvenut kien wieġeb biss li huwa ma qalhomx jew għax il-Pulizija ma kinux staqsewh, jew għax probabbli nesa jew għax assuma li ma kinux dettalji mportanti. Iżda l-Qorti ma ssibx dawn l-iskużi kredibbli speċjalment tenut kont tal-fatt li fl-interrogatorju l-Pulizija kienu staqsewh speċifikatament jekk xtaqx iżid xi ħaġa oħra ma dak li kien qal. Huwa wkoll stramb kif il-konvenut, f'perjodu tant qrib għall-inċident, aktar a tempo vergine, nesa ċerti dettalji iżda mbagħad aktar minn sena wara quddiem il-Qorti ta' Ġudikatura Kriminali u eventwalment anke fil-kawża odjerna huwa issa kien f'qagħda li jagħti dawn id-dettalji kollha.

ii. Diskrepanzi oħra ta' mportanza jirriżultaw ukoll mix-xhieda ta' Daniel Pace li huwa l-persuna li, skont il-verżjoni tal-konvenut kien dak li ġie msawwat mill-attur u li minħabba f'hekk intervjena hu biex jiddefendih. Quddiem din il-Qorti huwa xehed hekk dwar dak li skont il-verżjoni tiegħu seħħ wara li l-attur imbuttah għal ġol-pjanta tal-kaktus –

> "Qorti : Mela l-ewwel tefgħak fil-kaktus, ġie Zach biex iżomm skont inti lil Rhys milli forsi jagħmillek xi ħaga oħra, Rhys dak il-ħin iġġieled ma' Zach..
>
> Dr Galea : U rajt lil xi ħadd minnhom jagħmlu xi ħaġa?

Qorti : Kif? X'rajthom jagħmlu lil Zach u Rhys xħin inti kont gol-kaktus?

Xhud : Rajt lil Rhys u Zach pushing each other

Qorti : Jinbuttaw lil xulxin?

Xhud : Ehe mbagħad Zach after the physical contact, punched him

Qorti : X'għamel Zach?

Dr Fenech : Zach punched him, punched who?

Xhud : Zach punched Rhys, after Rhys was pushing him."

Il-Qorti tirrileva fl-ewwel lok li allura skont din il-verżjoni ta' Pace, l-attur u l-konvenut kienu diġa' ġew fl-idejn qabel ma' l-konvenut ta' daqqa ta' ponn lill-attur għax kienu qed jimbuttaw lil xulxin. Dan kuntrarjament għal dak li xehed il-konvenut li kien biss x'ħin ra lill-attur ġej għal fuqu b'idejh ponn lest biex jaggredih li l-konvenut tah hu daqqa ta' ponn l-ewwel–

"I just kept on telling him, I kept on trying to calm him down so he wont' hit Daniel or hurt anyone, and then after that he just came towards me with a clenched fist to throw a punch, I hit him first just to stop him...."

"Qabel ma pprova jfajjarli id-daqqa lili, jien tajtu daqqa ta' ponn...kieku ma tajtux daqqa jien l-ewwel ma nafx x'kien ser jagħmilli".

Iżda aktar minn hekk u fit-tieni lok il-Qorti hija perplessa kif dan ix-xhud Daniel Pace xehed fil-kawża odjerna dwar skontru fiżiku bejn l-attur u l-konvenut meta sentejn qabel quddiem il-Qorti ta' Ġudikatura Kriminali huwa kien qal li malli l-attur kien imbuttah għal ġol-pjanta tal-kaktus huwa kien ħassu ħażin għal madwar ħames minuti u minn hemm ma jafx kif żvolġa l-bqija tal-allegat inċident! –

"Avukat: You fell into a kaktus....Mela f'dan il-mument li qed nitkellmu dwaru inti qiegħed fuq din il-kaktus plant x'ippruvajt tagħmel? Ippruvajnt tqum x'ippruvajt tagħmel?

Xhud: I couldn't get up.

Avukat: Għaliex?

Xhud: My arms did not have strength to push myself up.

Avukat: Sewwa u minn hemmhekk kif żvolġa l-inċident?

Xhud: I don't know cause I was passed out with the pain.

Avukat: Sewwa jiġifieri dak li ġara wara inti ma rajtux.

Xhud: Le . (.......)

Avukat: Kemm domt passed away (recte: out)?

Xhud: Around five minutes."

Il-Qorti għalhekk ma tistax ħlief tiddiskredita GĦAL KOLOX Il-verżjoni li ta dan ix-xhud quddiemha dwar id-dinamika tal-ġlieda bejn l-attur u l-konvenut.

Apparti dan, il-Qorti tinnota wkoll li filwaqt li parti mid-difiża tal-konvenut tiċċentra madwar dan l-episodju li fih Daniel Pace ġie msawwat u mwaddab f'din il-pjanta tal-kaktus, u filwaqt li dan ix-xhud qal li l-għada tal-inċident mar il-poliklinika tal-Gvern b'riżultat tal-uġieħ li kellu minħabba x-xewk li kellu ġo fih minn din il-pjanta ("I was in a lot of pain I had thorns in me") il-Qorti tal-Maġistrati bħala Qorti ta' ġudikatura kriminali kkonstatat mod ieħor –

"Apparti minn hekk, Daniel Pace, li suppost ġie mbuttat go pjanta tal-kaktus, ma kellu ebda abrazjoni fuqu, la fuq idejh, jew fuq saqajh, jew fuq dahru. Hu daħal l-isptar minħabba uġigħ fil-polz tal-lemin u fid-driegħ tax-xellug."

Konstatazzjoni f'waqta konsiderando x-xewk kollu li suppost kellu infiltrat ġo fih!

Magħduda ma' dawn id-diskrepanzi hemm oħrajn li l-Qorti tinnota fix-xhieda mressqa mill-konvenut, li flimkien ikomplu jsaħħu l-fehma tal-Qorti li l-verżjoni tal-fatti kif rakkontata mix-xhieda mressqa mill-konvenut mhijiex veritjiera, eż Gianluke Portelli li l-ewwel xehed li l-attur "bil-fors li kien xorob la kien qed jaġixxi b'dak il-mod" imbagħad ftit wara qal "le jien ma nafx jekk kienx fis-sakra ma rajtux jixrob, rajtu dak il-ħin il-party rajtu għal ftit minuti". Imbagħad f'parti oħra tax-xhieda l-istess Gianluke Portelli qal li l-attur lil Daniel Pace "tah daqqa ta' ponn f'rasu u mbuttah ġo pjanta tax-xewk" u anke Luke Falzon xehed li l-attur lil Pace "tah daqqa ta' ponn u spiċċa waddbu ġo pjanta" mentri fix-xhieda tiegħu fil-kawża odjerna Daniel Pace ma semmiex li qala xi daqqa jew daqqiet ta' ponn mingħand l-attur imma biss li dan ta' l-aħħar "he was physically pushing me and then pushed me and I fell onto a kaktus." Hemm differenza kbira bejn li timbotta u tagħti bil-ponn.

Finalment, meta wieħed iqis is-sekwenza sħiħa tal-fatti kif preżentati lill-Qorti minn naħa tad-difiża tal-konvenut, hija pjuttost surreali kif sitwazzjoni li l-konvenut u sħabu stess jallegaw li bdiet b'mod kompletament estraneu għalihom bl-attur allegatament jgħajjat u jiġġieled ma sħabu (li kif ammetta Daniel Pace stess "they weren't really taking notice of him") kellha twassal biex Pace iħoss dan il-bżonn impellenti li minn jeddu jiddeffes biex jaffronta lill-attur biex jgħidlu biex jieqaf biex imbagħad is-sitwazzjoni allegatament eskalat sal-punt li anke l- konvenut, minn jeddu ħass ukoll dan il-bżonn impellenti li jidħol bejn Pace u l-attur bil-konsegwenzi kollha li dan l-iskontru ġab miegħu.

Magħmulin dawn l-osservazzjonijiet kollha l-Qorti tasal għall-konklużjoni li, fuq bażi ta' probabilta', hija l-verżjoni tal-fatti kif rakkuntata mill-attur li hija kredibbli u mhux dik imressqa mill-konvenut Zachary Vella. Għalhekk huwa l-konvenut li għandu jġorr ir-responsabbilta' tal-inċident.

[…]

(i) Danni psikoloġiċi

L-attur jgħid li t-trawma kawżata mill-aggressjoni li saret fuqu mil-konvenut affetwatu psikoloġikament b'diversi modi. Sar aktar riservat u ma jħobbx ifittex sitwazzjonijiet u postijiet fejn hemm ħafna nies. Waqaf jilgħab il-futbol bħala goal keeper għax jibża li jaqla xi daqqa fuq snienu, ma kompliex jattendi l-kulleġġ Malti tal-Arti, Xjenza u Teknoloġija (MCAST) għaliex ma jħossux komdu madwar nies ta' l-eta' tiegħu, barra mill-fatt li kien tilef ħafna ġranet tal-iskola minħabba li kellu jkun operat ta' spiss u kien ikollu ħalqu minfuħ ħafna, liema fatt tefgħu lura fix-xogħol li kellu jagħmel fl-assignments. Eventwalment beda jaħdem full time mal-kumpanija ta' missieru fejn għadu sal-lum.

Xehdu wkoll familjari, ħbieb u persuni oħra mressqa mill-attur biex jikkorroboraw il-verżjoni tal-attur dwar il-kambjament fil-karattru u l-komportament tiegħu minn wara l-inċident in kwistjoni.

Inoltre, l-attur beda jattendi għall-kura b'sessjonijiet għand il-psikjatra Dr Mark Xuereb li minn naħa tiegħu permezz ta' rapport u affidavit ta dettalji tal-assessjar li sar minnu rigward l-istat mentali tal-attur in segwitu għal dan l-inċident u li permezz tiegħu irriżultalu li l-attur kien qiegħed ibati minn dawn ilkundizzjonijiet: Hypochondriachal disorder – minħabba l-isfigurament li l-attur sofra madwar ħalqu u mnieħru l-attur għandu fissazzjoni premanenti fuq mard marbut ma' wiċċu. Inoltre, kull sintomu li jħoss f'ġismu, anke jekk żgħir, jattribwih għall-ġrajja tal-aggressjoni;

Social Phobia – minħabba t-trawma f'wiċċu kif ukoll is-snien foloz u l-wires fil-ħalq, l-attur tant sar konxju li jaħseb li n-nies jiffukaw fuq wiċċu. Allura jevita kemm jista' jkun li jagħmilha man-nies u dan għandu mpatt fuq l-iżvilupp soċjali tiegħu bħala żagħżugħ;

Post traumatic stress disorder – l-attur baqa' mwaħħal ma' l-aggressjoni li sofra ġewwa Castello dei Baroni. Mhux biss jaħseb kontinwament fuq dak li għadda minnu imma anke meta joħroġ ma' missieru ikun on guard li ma jkunx hemm l- aggressuri jew nies li jixbħuhom u jevita postijiet ta' divertiment għax jibża li jiltaqa' magħhom;

Adjustment disorder – Minħabba dan l-avveniment l-attur kellu jadatta ħajtu għas-sitwazzjoni. Huwa għadu mimli biża' u ma jistax jimxi 'l quddiem.

Dr Xuereb żied jgħid li tendenzjalment dawn id-dijanjosi huma lifelong bil-konsegwenza li l-attur ikollu bżonn kura u terapija għal ħajtu kollha. Inoltre dawn id-dijanjosi jaggravaw fuq u jinfluwenzaw lil xulxin u prognosis tad-dijanjosi ndividwali mhix tajba.

Il-psikjatra kkonkluda li b'riżultat tal-inċident li kellu mal-konvenut, l-attur sofra diżabilita' permanenti ta' 30%.

Huwa wieġeb ukoll għal domandi li sarulu in eskussjoni. Xehed li huwa kien iltaqa mal-attur l-ewwel darba fl-ewwel ġranet ta' Jannar 2013 u kien ikollu sessjonijiet mal-attur circa darba kull erba' jew sitt ġimgħat. Kellu aċċess għal u kien ra l-file mediku tal-isptar rigwardanti l-attur. Spjega wkoll li fir-rapport tiegħu m'għamilx referenza għal ċerti fatturi anteċedenti għall-każ odjern senjatament l-inċident li kellu fl-2011 u l-kundizzjoni li kellu sa mit-twelid u l-kura li jieħu għaliha għax mis-sessjonijiet ta' terapija li kellu mal-attur, għalkemm dawn il-fatturi kienu ssemmew, ma rriżultawlux li kienu kkontribwew għall-istat mentali li fih spiċċa l-attur kawża tal-inċident li kellu mal-konvenut ġewwa Castello dei Baroni. Huwa kompla jispjega li l-persentaġġ ta' diżabilita' tal-attur li wasal għalih fir-rapport tiegħu kien relatat biss mal-esposidju ta' lejlet l-ewwel tas-sena 2013.

Il-Qorti nkarigat lill-psikjatra Dr Joseph Spiteri bħala espert tagħha sabiex jeżamina lill-attur u jirrelata dwar il-mertu tal-każ. Fir-rapport redatt minnu huwa fost aspetti oħra rrelata dwar is-sintomi psikjatriċi li għalih dehru evidenti fl-attur wara l-inċident mertu tal-kawża odjerna –

> ".....Rhys jirraporta li jħossu magħluq fih innifsu, jistħi iżjed mis-soltu u kien ikollu biża' ta' sikwit li dak li ġralu jista' jerġa jiġrilu. L-irqad tiegħu ġie affettwat u ta' spiss kien jew ma jorqodx jew iqum b'ħasda wara li jkun qed joħlom fuq dak li ġralu (nightmares).
>
> Huwa kien ikollu ħsibijiet kontinwi fil-waqt li kellu dispjaċir kbir fuq dak li ġralu (guilty feelings). Huwa jgħid ukoll li kien qed isir sensittiv u jaħseb li kulħadd irid jagħmillu l-ħsara (paranoid). Is-Sur Ellul Sullivan jirraporta wkoll li kien hemm żmien li tant kien imdejjaq li kien jaħseb li l-ħajja tiegħu aħjar tintemm."

Id-dijanjosi li wasal għaliha l-psikjatra espert tal-Qorti mill-istorja tal-attur flimkien mal-eżami tal-istat mentali tiegħu huwa li l-attur qiegħed ibati minn 'post traumatic stress disorder' u dipressjoni moderata. Dr Spiteri kkonstata li fil-fatt l-attur kien qed jieħu kura għal dawn il-kundizzjonijiet kemm bil-pilloli tad-depression (Cymbalta) kif ukoll għajnuna psikoloġika billi jattendi għal kura għand il-psikjatra tiegħu. Għal dan l-espert tal-Qorti, jidher ukoll li l-kundizzjonijiet imsemmija żviluppaw wara l-inċident imsemmi.

Il-konklużjoni ta' Dr Joseph Spiteri fir-rapport tiegħu kienet li l-kundizzjonijiet li żviluppa l-attur u li huma riżultat tal-inċident li seħħ fl-1

ta' Jannar 2013 jammontaw għal 24%. Dan l-ammont jista' jitqies bħala wieħed permanenti peress li l-inċident ilu aktar minn sentejn li seħħ.

Dr Spiteri wieġeb ukoll domandi in eskussjoni fejn qal li l-attur tkellem ħafna miegħu u hija ħasra li huwa kien kostrett jagħtih persentaġġ ta' diżabilita' skont il-parametri ta' dak stabbilit fil-kotba għax għalih probabbli għandu diżabbilta' akbar. Mistoqsi dwar l-effett psikoloġiku li jista' għandha fuqu l-kundizzjoni medika li l-attur għandu sa mit-twelid u x'persentaġġ ta' diżabilita' kien jagħtih dwarha Dr Spiteri wieġeb li skont il-kotba din kienet taqa' taħt it-2%. Imma dan il-persentaġġ mhuwhiex inkluż fir-rapport tiegħu.

Fid-dawl tas-suespost il-Qorti tagħmel is-segwenti kunsiderazzjonijiet dwar id-danni psikoloġiċi –

i. Għall-istess raġunijiet indikati fil-ġurispridenza in materja suċċitata hija ser tadotta u tagħmel tagħha l-konklużjoniijiet tar-rapport tal-psikjatra Dr Joseph Spiteri. Tikkonkludi għalhekk li b'effett tal-inċident ta' lejlet l-ewwel tas-sena 2013 ġewwa Castello dei Baroni l-attur sofra diżabilita' psikoloġika permanenti fil-grad ta' 24%;

ii. L-attur u x-xhieda minnu mressqa jagħtu diversi eżempji tal-effetti psikoloġiċi li l-inċident odjern allegatament kellu fuq l-attur. Kemm ġenituri u familjari oħra u anke ħbieb ta' l-attur xehdu partikolarment li l-attur inqata' aktar waħdu u ma' baqax joħroġ ma' sħabu bħal qabel, sar aktar kwiet u daħal f'qoxortu u sar jippreferi tip ta' ħruġ ieħor bħal jiekol f'xi ristorant ma' sħabu jew jilgħab il- playstation, kien jibża li jiġi ridikolat minħabba dak li ġralu u jibża minn dellu fost oħrajn.

Il-konvenut minn naħa tiegħu jargumenta li sa minn qabel l-inċident l-attur diġa' kien milqut minn effetti psikjatriċi minħabba l-inċident tal-ġlieda preċedenti tal-2011 u l-kundizzjoni medika li kellu l-attur sa minn twelidu. Inoltre, l-konvenut jirreferi għall-fatt li kemm il-psikjatra Dr Mark Xuereb u anke l-psikjtra Dr Joseph Spiteri jiddeskrivu lill-attur bħala persuna li għandu character traits ta' mistħija u li hu introvert.

Madankollu, fil-fehma tal-Qorti dawn l-argumenti tal-konvenut ma jnaqqsu xejn mill-impatt psikoloġiku li l-inċident ta' lejlet l-ewwel tas-sena 2013 kellu fuq l-attur. Dan għaliex kif ikkonstataw il-psikjatri msemmija stess, anke jekk l-attur kellu predispożizzjoni karatterjali li setgħet kienet affetwata minn ċirkustanzi anteċedenti għall-akkadut mertu tal-kawża odjerna, ġie stabbilit illi li kieku ma seħħx l-inċident ta' Castello dei Baroni - u li fi kliem Dr Joseph Spiteri kellu effett "katastrofiku" fuq l-attur - id-diżabilita' permanenti mill-lat psikoloġiku fuq l-attur kienet tkun ferm u ferm inqas. Kwindi, kif sottolineat mill-istess psikjatri fix-xhieda tagħhom, il-persentaġġ ta' diżabilita' psikoloġika mogħtija minnhom lill-attur kienet riferibbli biss għall-inċident mertu tal-kawża odjerna.

[…]

iii. Hija l-fehma tal-Qorti li fid-dawl tal-provi mressqa quddiemha fil-każ odjern ġie pruvat in-ness ta' kawżalita' bejn l-event dannuż li għalih instab responsabbli l-konvenut u l-effett dannuż minnu kawżat li rriżulta f'kosegwenzi psikoloġiċi sofferti mill-attur.

Għaldaqstant l-ewwel talba tal-attur sejra tiġi milqugħa u l-konvenut huwa meqjus responsabbli li kkawża lill-attur kemm danni fiżiċi u anke danni psikoloġiċi.

[…]

Kif irriżulta mill-atti tal-każ odjern, il-persentaġġ ta' diżabilita' riskontrati mill-psikjatra espert inkarigat minnha Dr Joseph Spiteri huwa ta' 24%. Inoltre, kif ikkonstata l-espert mediku nkarigat minnha d-dentist Dr Nicholas Busuttil Dougall l-implants taw lill-attur il-funzjoni sħiħa tas-snien u estetika adegwata u kwindi l-attur huwa meqjus li ma sofriex diżabilita' fiżika permanenti. F'dawn iċ-ċirkustanzi, għalkemm il-Qorti aċċettat ir-rapport ta' Dr Spiteri dwar id-diżabilita' psikoloġika ta' 24% ma tqisx li meta meħud fil-kuntest tal- whole body impairment dan il-persentaġġ għandu jibqa' l-istess.

Fuq skorta tal-prinċipji elenkati fis-sentenza appena ċitata din il-Qorti nfatti tqis li m'għandhiex tadotta l-persentaġġ sħiħ ta' 24%. Nonostante l-fatt li f'Jannar 2014 l-attur waqaf mill-kors li kien qiegħed isegwi l-MCAST u ma jidhirx li wera nteress li jerġa jibdih fi żmien ieħor, ftit tax-xhur wara huwa xorta beda jaħdem b'salarju gross ta' circa €14,400 fis-sena. B'hekk ma jidhirx li d-debilita' psikoloġika qegħda preżentament taffetwa l-qliegħ tal-attur u lanqas jidher li hemm xi periklu reali li huwa jsib diffikulta' li jkompli javvanza fix-xogħol tiegħu stante li l-impjieg tiegħu huwa fl-ażjenda ta' missieru.

Meħudin dawn iċ-ċirkustanzi l-Qorti sejra tadotta persentaġġ ta' debilita' permanenti ta' 18% li fil-fehma tagħha jirrapreżenta bilanċ bejn id-diżabilita' psikoloġika li sofra l-attur u l-kunsiderazzjonijiet appena magħmula.

[…]

Fil-każ odjern jirriżulta li l-attur twieled fit-23 ta' Lulju 1996 u għalhekk dakinhar tal-inċident kellu 16 -il sena. Huwa minnu li matul is-snin twalet mhux biss l-aspettativa għal ħajja itwal imma ġiet anke estiża l-ħajja lavorattiva għal 65 sena. Madankollu l-Qorti tqis ukoll li għandha tibbilanċja dawn il-fatturi ma' kriterji oħrajn li ssemmew fil-ġurisprudenza suċċitata senjatament li fil-kumpens mogħti għandu jkun hemm tnaqqis minħabba l-inċertezzi tal-ħajja u l-possibilita' li d-danneġġjat ma ma jwassalx sal-eta' tal-pensjoni kif ukoll il-fatt li l-attur ser ikun qiegħed jingħata benefiċċju f'somma sħiħa ta' darba.

Magħmula dawn l-osservazzjonijiet il-Qorti tqis li huwa ekwu u ġust li timxi fuq multiplier ta' 40 sena.

[…]

TOTAL LUCRUM CESSANS: (€15,400 x 40) x 18% - 8% = €102,009.60

Inoltre, mis-somma totali ta' damnum emergens u lucrum cessans ta' €113,279.60 għandha titnaqqas is-somma ta' €3,670 li l-konvenut ġie ordnat biex iħallas lill-attur skont is-sentenza surreferita Pulizija vs Zachary Vella mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati u konfermata mill-Qorti tal-Appell Kriminali. Għalkemm id-difensur ta' l-attur baqa' ma ppreżentax in-nota li waqt is-seduta tat-30 t'April 20121 obbliga ruħu li jintavola sabiex jikkonferma li dan il-ħlas sar, il-Qorti fehmet li hemm qbil bejn il-partijiet li din is-somma diġa' tħallset lill-attur mill-konvenut.

Għalhekk it-tieni u t-tielet talba tal-attur sejrin jintlaqgħu u s-somma globali dovuta lill-attur hija ta' €109,609.60."

Konsiderazzjonijiet ta' din il-Qorti

21. Dan l-aggravju tal-appellant huwa bbażat fuq tliet binarji: (i) li l-Ewwel Qorti naqset milli tieħu in konsiderazzjoni l-livell ta' kontributorjeta` tal-appellat għall-inċident, (ii) li l-Ewwel Qorti ma kellhiex taċċetta r-rata ta' diżabilita` permanenti stabbilita mill-esperti psikjatriċi u kellha tistabbilixxi rata aktar baxxa, u (iii) li l-Ewwel Qorti kellha tadotta *multipier* iktar baxx minn dak ta' 40.

22. Fir-rigward tal-argument li l-Ewwel Qorti ma ħaditx qies tal-livell ta' kontributorjeta` tal-appellat għall-inċident mertu ta' dawn il-proċeduri, il-Qorti tosserva li l-appellant ma appellax mill-konklużjoni tal-Ewwel Qorti dwar ir-responsabbilita` għall-inċident. Filfatt, fil-bidu tal-argumentazzjoni ta' dan l-aggravju l-appellant stess spjega li għalkemm ma kienx

neċessarjament jaqbel mal-konklużjoni tal-Ewwel Qorti dwar id-dinamika tal-inċident u r-responsabbilita` għall-istess, huwa ma kienx qiegħed jappella mid-dikjarazzjoni tal-Ewwel Qorti li huwa responsabbli għad-dannu subit mill-appellat. Għaldaqstant il-Qorti tqis li l-argument magħmul f'dan l-aggravju dwar l-allegata kontributorjeta` tal-appellat għall-inċident huwa rrelevanti, għaliex ġaladarba d-deċiżjoni tal-Ewwel Qorti dwar ir-responsabbilita` tal-inċident hija *ormai res judicata,* l-ebda tibdil ma jista' jsir fil-*quantum* tad-danni akkordat lill-appellat a bażi ta' xi allegata kontributorjeta` da parti tiegħu għall-inċident mertu ta' dawn il-proċeduri.

23. L-appellant jipprova jxejjen il-kredibilita` tal-appellat fix-xhieda tiegħu dwar l-impatt ta' dan l-inċident fuq il-psike tiegħu. Jgħid li għalkemm l-appellat qal li huwa kien waqaf jilgħab *football* minħabba dan l-inċident, mill-provi rriżulta li l-appellat kien lagħab *season* sħiħ wara l-inċident mertu ta' dawn il-proċeduri qabel ma waqaf jilgħab. Il-Qorti tosserva pero` li mill-provi jirriżulta li wara dan l-inċident l-appellat beda jħossu beżgħan waqt logħob tal-*football* għaliex beda jibża' li jsofri trawma oħra f'wiċċu. Filfatt Mario Muscat, li jmexxi l-iskola tal-*football* li kien jattendi l-appellat, xehed illi wara dan l-inċident kien osserva li l-appellat kien tilef l-entużjażmu li kellu fil-*football* u li "*beda dieħel ġo fih element ta' biżgħa, speċjalment meta jersaq għall-kuntatt fiżiku waqt it-taħriġ. Jiena qabel ma kont qatt rajt qatt din il-biżgħa fih, kellu statura*

ideali u ma kienx jibża' fil-ħruġ u fil-kuntatt għall-ballun" (*fol.* 64). Din ix-xhieda ta' Muscat ma ġiet bl-ebda mod kontradetta. Il-Qorti tqis verosimili li l-appellat waqaf jattendi *football* b'mod gradwali u mhux ħesrem, għaliex beda jibża' li jbati xi trawma ulterjuri f'wiċċu. Fir-rigward tal-argumenti tal-appellant dwar il-fatt li l-appellat kien diġa beda ma jattendix lezzjonijiet tal-kors tiegħu qabel l-inċident, il-Qorti tosserva li l-Ewwel Qorti kkonsidrat il-fatt li l-appellat ma wera l-ebda interess li jerġa' jibda l-kors tant illi beda jaħdem ma' missieru mill-ewwel u għalhekk ma tat l-ebda konsiderazzjoni għall-fatt li l-appellat waqaf mill-kors li kien qed isegwi meta ġiet biex tillikwida d-danni. Għalhekk din il-kwistjoni diġa ġiet evalwata mill-Ewwel Qorti u waslet għal tnaqqis fil-*quantum* tad-danni akkordati lill-appellat.

24. Fir-rigward tal-ilment tal-appellant dwar il-perċentwali ta' diżabilita`, il-Qorti tibda billi tosserva li jekk l-appellant kellu riservi dwar il-konklużjoni tal-espert mediku maħtur mill-Ewwel Qorti huwa kellu d-dritt li jitlob il-ħatra ta' periti perizjuri, iżda dan naqas milli jagħmlu. L-appellant ma jistax jippretendi li l-Qorti tiskarta evalwazzjoni medika fuq is-saħħa ta' opinjonijiet espressi minnu dwar ix-xjenza tal-psikjatrija li m'huma bl-ebda mod sorretti minn xi provi li jirriżultaw mill-atti. Il-Qorti tqis li l-argumenti magħmula mill-appellant li l-eżerċizzju ta' evalwazzjoni psikjatrika huwa wieħed suġġettiv għaliex il-psikjatra jasal għall-konklużjoni tiegħu fuq is-saħħa biss ta' dak li jgħidlu l-pazjent huma kontradetti mir-riċerka xjentifika u akkademika fuq is-suġġett. F'dan ir-rigward il-Qorti tagħmel

referenza għal studju li sar mill-Law Commission tar-Renju Unit fejn ġie spjegat illi:

> "although many psychiatric illnesses (for example, PTSD) cannot be substantiated by "physical" tests (such as blood tests), a number of psychological tests now exist which can help to ascertain whether the plaintiff has faked or exaggerated psychological symptoms and whether he or she is a credible informant. These tests also distinguish long-standing character problems and dysfunctions from illness or injury of sudden onset. The tests are objective and are often given and scored by computer. They are complemented by clinical evaluation, by an examination of the person's pre- and post-accident functioning, and by corroborative interviews with family members."[1]

25. L-appellant jargumenta inoltre illi l-perċentwali ta' diżabilita\` għandha titnaqqas għaliex l-appellat għandu kondizzjoni medika li tista' tikkawża ċertu ansjeta\` u dipressjoni u li l-psikjatri ma ħadux din il-kondizzjoni medika in konsiderazzjoni fl-evalwazzjoni tagħhom tant li lanqas semmewha fir-rapport tagħhom. Il-Qorti tibda billi tirrileva li fil-kontro-eżami tiegħu il-Psikjatra Dottor Mark Xuereb spjega kif huwa kien konsapevoli tal-kondizzjoni medika tal-appellat u li fl-opinjoni medika tiegħu ma kinitx din il-kondizzjoni li kienet "*major contributing factor"* tad-dannu psikjatriku li rriskontra huwa (*fol.* 180).

26. Fi kwalunkwe każ, l-Ewwel Qorti ħadet in konsiderazzjoni mhux l-evalwazzjoni magħmula mill-Psikjatra Xuereb, iżda mill-Psikjatra maħtur minnha Dottor Joseph Spiteri. Minn eżami tar-relazzjoni redatta minnu jirriżulta li a kuntrarju ta' dak argumentat mill-appellant, il-Psikjatra Spiteri

[1] The Honourable Mr Justice Brooke et al, 'Liability for Psychiatric Illness', Law Commission Consultation Paper No. 137 (London, 1995) 55.

filfatt ħa in konsiderazzjoni l-istorja medika tal-appellat u rrelata li "*Is-Sur Ellul Sullivan ibati mill-kundizzjoni medika magħrufa bħala hypospadias u ġie operat għal din il-kundizzjoni ta' 18-il sena iżda hu ħa il-kura għaliha mindu kien tifel żgħir*" (*fol.* 335) u anke xehed estensivament dwar din il-kondizzjoni u l-effett tagħha fuq l-appellat. Il-Qorti rat li l-Psikjatra Spiteri spjega b'mod ċar li r-rata ta' diżabilita` kkawżata mill-kondizzjoni ta' *hypospadias* mingħajr l-inċident kienet tkun fir-rata ta' 2% (*fol.* 393), u li d-diffikultajiet psikoloġiċi li kienet tikkawżalu din il-kondizzjoni ma kinux irregolari u l-appellat kien kapaċi jiffunzjona b'mod normali u jgħix ħajja normali qabel l-inċident (*fol.* 395-396). Għalhekk huwa ċar li dan l-inċident kellu mpatt sostanzjali fuq il-psike tal-appellat indipendentement mill-kondizzjoni medika li huwa jsofri minnha. Il-Qorti rat ukoll li Psikjatra Spiteri spjega fir-relazzjoni tiegħu li huwa wasal għall-konklużjoni tiegħu fid-dawl tal-"International Classification of Disease", u ċioe` a bażi ta' parametri ċari u oġġettivi, u li fl-evalwazzjoni tiegħu ma ħax in konsiderazzjoni biss il-verżjoni tal-appellat iżda tkellem ukoll ma' missieru. Għalhekk il-Qorti ma tqisx li l-evalwazzjoni magħmula mill-Psikjatra maħtur mill-Qorti turi xi nuqqasijiet li jistgħu jwasslu lill-Qorti sabiex tiskarta l-opinjoni esperta medika tiegħu.

27. *Detto* dan, il-Qorti ma taqbilx mal-Ewwel Qorti li l-perċentwali ta' diżabilita` għandha tkun ta' 18%. Il-punt ta' tluq tal-Ewwel Qorti sabiex waslet għal din ir-rata ta' diżabilita` permanenti kienet ir-rata ta' 24%

iffissata mill-Psikjatra Spiteri. Il-Qorti tosserva li l-istess Psikjatra ta żewġ rati differenti ta' diżabilita` permanenti minħabba li kkonstata li l-appellat kien żviluppa żewġ kondizzjonijiet psikjatriċi b'konsegwenza ta' dan l-inċident, u ċioe` depressjoni li huwa vvaluta li qed tikkawża lill-appellant diżabilita` permanenti ta' 12% u *post-traumatic stress disorder* li huwa vvaluta li qed tikkawża diżabilita` permanenti ta' 14%. Il-Psikjatra imbagħad ikkalkola rata ta' diżabilita` ta' 24% billi użu din il-formola: (100-14)x12/100+14 = 24%. Fil-fehma tal-Qorti pero`, ir-rata ta' diżabilita` kellha tiġi ffissata billi jittieħed *weighted average* taż-żewġ rati ta' diżabilita`, u dan kif inhi l-prassi ġenerali fil-ġurisprudenza. Il-kalkolu tar-rata ta' diżabilita` permanenti sofferta mill-appellat għalhekk kellu jsir hekk:

(14 x 14) + (12x12) = 340 ÷ (14 + 12) = 13%

28. Għalhekk din il-Qorti qed tistabbilixxi r-rata ta' diżabilita` permanenti sofferta mill-appellant fir-rata ta' 13%.

29. Fir-rigward tal-argument tal-appellant li dan il-*multiplier* huwa eċċessiv għaliex l-appellat ma sofriex xi menomazzjoni li tnaqqas il-kapaċita` lavorativa tiegħu, il-Qorti tosserva li l-espert psikjatriku ta perċentwali ta' diżabilita` permanenti kkawżata mid-dannu psikoloġiku/psikjatriku soffert mill-appellat, li għalhekk jikkontradiċi dan l-

argument tal-appellant. F'dan ir-rigward, il-Qorti tagħmel referenza għal dak li jingħad mill-awturi Mullany u Hanford fis-sens illi "*as a general observation, an injured mind is far more difficult to nurse back to health than an injured body and is arguably more debilitating and disruptive of a greater number of aspects of human existence*."[2]

30. *Detto* dan, il-Qorti taqbel mal-appellant li l-*multiplier* użat mill-Ewwel Qorti huwa eċċessiv. Fil-fehma tal-Qorti, fl-iffissar tal-*multiplier* kellu jittieħed kont mhux biss tal-eta` tal-appellat meta seħħ l-inċident mertu ta' dawn il-proċeduri u tal-eta` tal-irtirar tiegħu, iżda wkoll tal-kondizzjonijiet mediċi oħra li l-appellat isofri minnhom u li skont ix-xhieda ta' Dr. Mark Xuereb jistgħu jaggravaw fil-futur għal raġunijiet indipendenti mill-mertu ta' din il-kawża odjerna. F'dan ir-rigward il-Qorti tagħmel referenza għas-sentenza fl-ismijiet **Evan Xuereb v. Vincent Spalding et** (PA, 10/07/2003) fejn intqal illi:

> "Xi kittieba awtorevoli f'dan il-qasam ifissru l-multiplier bħala "a figure somewhat less than the number of years for which the loss is likely to continue - that is, in a personal injury action, until the plaintiff's injuries cease to affect earnings or the plaintiff dies or retires. This figure is then reduced partly because of the 'contingencies' (i.e. that the plaintiff might not have lived or worked so long or might have lost earnings even if the accident had not occurred), and partly because the plaintiff is going to receive not an income but a capital sum which can be invested to produce an income. The multiplier is not the product of precise calculation, but of estimation in the light of the facts of the particular case and of other comparable cases."

---

[2] N. J. Mullany & P. R. Hanford, *Tort Liability for Psychiatric Damage* (Sweet & Maxwell, 1993) 309.

31. Fid-dawl ta’ dan kollu, l-Qorti tqis li l-*multiplier* f’dan il-każ għandu jkun ta’ 34.

32. Għalhekk il-*lucrums cessans* dovut qiegħed jiġi rikalkolat bil-mod li ġej:

(€15,400 x 34) x 13% - 8% = **€62,622.56**.

33. Minn dan l-ammont għandha mbagħad titnaqqas is-somma ta’ €3,670 kif sar mill-Ewwel Qorti in vista tas-somma li l-appellant ġie ordnat li jħallas lill-appellat mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta’ Ġudikatura Kriminali, liema ordni ġie kkonfermat mill-Qorti tal-Appell Kriminali.

34. Għaldaqstant il-*lucrum cessans* pagabbli mill-appellat huwa fis-somma ta’ tmienja u ħamsin elf, disa’ mija u tnejn u ħamsin ewro u sitta u ħamsin ċenteżmu (€58,952.56).

Decide

Għal dawn il-motivi il-Qorti taqta’ u tiddeċiedi billi filwaqt li tiċħad l-appell tal-konvenut mid-digriet tas-26 ta’ Marzu, 2021, u tikkonferma l-istess digriet, tilqa’ limitatament it-tieni aggravju tal-appellant u tirriforma s-sentenza appellata billi tillikwida l-*lucrum cessans* dovut lill-attur fis-

somma ta' tmienja u ħamsin elf, disa' mija u tnejn u ħamsin ewro u sitta u ħamsin ċenteżmu (€58,952.56) u tordna lill-appellant iħallas l-imsemmija somma bl-imgħax dekorribbli mid-data tas-sentenza tal-Ewwel Qorti sal-pagament effettiv.

L-ispejjeż ta' dan l-appell għandhom jitħallsu nofs bin-nofs bejn il-partijiet.

Mark Chetcuti Prim Imħallef	Joseph R. Micallef Imħallef	Tonio Mallia Imħallef

Deputat Reġistratur
da